

Проломъ

ДВОСЕДМИЧНИКЪ ЗА НАПРЕДЪКА НА БЪЛГАРСКИНАТА

Година I.

София, 20 мартъ 1939 год.

Брой 9.

Чудото на българитѣ!

Ако е въпросъ за обща преценка на българина, за преценка на неговата национална жизнеспособностъ, за съпротивителността и издръжливостта на българската нация изобщо или пъкъ за неговата държавотворностъ, може да се посочи само единъ единственъ доводъ, предъ който и най-стръвниятъ критикарь на България следва да занѣмѣе.

Нека оставимъ второстепеннитѣ и третостепеннитѣ явления изъ българската история, защото, за да се спори за тѣхъ, сж нуждни знания и проникателностъ и защото демагогътъ може да върши на тѣхна площъ безколични извъртания.

Его ослѣпителниятъ доводъ:

Върху българската земя сж възникнали могъщи народи и държави.

Още преди Александъръ Македонски е съществувало и цвѣтѣло царството на одринитѣ съ столица Одринъ. Но впоследствие то изчезнало.

Следъ това е цвѣтѣло силното царство на келтитѣ съ столица Тиле, сегашното Тулово. Но и то изчезнало.

Следъ разпадането на Александровата държава останали и се развивали нѣколко други държави. Отъ тѣхъ, обаче, и поменъ не останалъ.

Древната Римска империя, укрепена могъщо и върху сегашнитѣ български земи, изчезна сжщо тана.

Преди българитѣ сж живѣли тукъ остготи и вестготи, голѣми и добре въоръжени германски народи. Живѣли сж тукъ и други мошши германски племена като карпи, херули и гепиди. Но тѣзи многобройни народи съ силни държави изчезватъ на тази важна, но трудна за пазиене земя.

И тѣзи основно изчезватъ всички тѣзи народи и държави, че когадо славяни и прабългари едновременно заселяватъ нашата земя, тѣ я заварватъ безлюдна и пуста!

Но не само тѣзи народи изчезнаха съ държавитѣ си по нашитѣ земи.

Върху тѣхъ се развиватъ две могъщи латински държави, едната съ столица Цариградъ, а другата съ столица Солунъ. Латин-

цитѣ бѣха толкова силни, че бѣха напълно сринали Византия и имъ трѣбваша само нѣколко месеца, за да затриятъ и последния и остатѣкъ въ Мала-Азия — немошното малко Никейско царство. И ако Калоянъ не бѣше унищожилъ коренно латинцитѣ заедно, съ тежитѣ имъ рицари, които всички тогава смѣтаха за непобедими, Византия не би могла вече да се възстанови и кой знае какъ щѣше да се развие историята изъ нашитѣ земи.

Значи и толкова могъщитѣ латинци съ непобедимата си държава не удържаха върху нашитѣ земи.

Следъ Самуила нахлуха печенези и уззи, сжщо тана грамадни и силно въоръжени народи съ силна държава презъ XI в. и чието име само будѣше ужасъ у византийцитѣ. Но и тѣзи силни народи изчезнаха заедно съ силната печенегска държава, защото не издържаха на това трудно мѣсто и бидоха изноренени.

Ами великата Византия, която стигна таква моменти на сила и голѣмина, че се бише едновременно въ Индия, североизточна Африка и на Балканския полуостровъ, какво стана? И тя не удържа на това трудно мѣсто!

А съ Отоманската империя най-после, която стигна до Виена и Буда-пеща, какво стана? И тя не удържа върху нашето мѣсто!

Само българскиятъ народъ устоява, брани се и владѣе тази най-трудна и важна земя и то отъ хилядолѣтие и половина насамъ. Само българската държава устоява върху нея и, днесъ унищожена, възниква утре наново изъ волята на българина, чрезъ блѣсъкъ на ново възраждане и на нова победа, както изгорениятъ фениксъ възниква изъ пепелта си наново и то още по-блестящ!

Има ли по-големо доказателство за издръжливостта, жизнеспособността, воинствеността, държавотворността на българитѣ! Това историческо чудо е чудото на българитѣ! Българинътъ трѣбва да го вижда, да си го спомня и съ спомена и съзнанието за него да шибя когадо и където му паднатъ

Земедѣлец, търговец и „демократията“

Мнозина мислят днес, че голѣмият прилив на селското население към града се дължи предимно на това, че селото съ своя физически труд го кара да бѣга от него. И страшна е, разбира се, картината на крайнитѣ квартали въ по-голѣмия град, гдето сж сърдоточени тѣзи селски пришелци. Излишно е да четем всѣкакви социални произведения на стари европейски автори, или пъкъ да слушаме за страшната безпѣлица на комунизма въ СССР, гдето умираат хиляди наивници отъ гладъ и нѣмотия. Достатъчно е и най-голѣмият благоразуемецъ и поучителъ да надникне по-отблизо въ живота и мизерията на крайния кварталъ.

Нѣма по-привѣрзанъ и влюбенъ народъ отъ българския къмъ майката земя. Не ше срещнемъ нигде въ свѣта селянинъ да влага по-голѣми усилия и да оползотворява своя малъкъ клѣсъ земя. Нашиятъ селянинъ не знае почивка и умора, когато му предстои неотложна работа. Той превръща ноцята въ день, а сладкитѣ часове за сънъ и отмора прекарва надъ ралото и мотиката. Здравиятъ физически и духовенъ расовъ обликъ на българина не се смущава предъ тежкия и непосилень всички мекушавци, които го тровятъ и дърдорятъ за интернационализми и за интегралности и които каканижатъ: „ние малкитѣ“, „ние слабитѣ“, „ние беднитѣ“, защото, бидейки сами мекотѣли подлещи, искатъ или да продаватъ Българщината, или пъкъ да обяснятъ личното си нищожество чрезъ подли хули срещу Българщината.

Това е единствения и съкрушителенъ доводъ! Това е историческото чудо на българитѣ! Това е ослѣпителното доказателство, че предъ насъ историята разкрива необятни възможности и победни изненади, стига само да слушаме гласа на кръвта си, да следваме инстинкта на народа и да изпълнимъ по кривовски и калояновски дълга си на български синове, които чувствуватъ, че прѣчикитѣ сж създадени, за да бждатъ преодолявани и че единствениятъ смисълъ на нашия животъ е съ планомерностъ и тогава съ безогледна целестремителностъ да се боримъ до победа! Тази е единствената възможностъ да живѣемъ като човѣци въ служба на Бога! Тогава по-колѣние следъ поколѣние ще възникнаме изъ българската земя, ше минаваме живота си въ достоинство и въ победна радостъ и, отивайки на вѣчна почивка при великитѣ сѣнки на българското минало, ше виждаме задъ насъ да поематъ знамената и мечовѣтѣ иднитѣ ни млади поколѣния съ още по-голѣма гордостъ и съ още по-неотразима сила!

Асѣнъ Кантарджиевъ

трудъ. Той го обича, защото му е завещанъ отъ бащи и дѣди, отъ първитѣ орди на ханъ Аспаруха, които преминаха Дунава, за да прогонятъ ленивцитѣ и оползотворятъ бждашето си отечество. Основнитѣ на държавата ни се поставиха на любовта къмъ труда, съ него тя се закрепилъ, възраждаше се и сломява игото на враговетѣ си, съ него тя ше напредва и въ бждаше.

Крайно време е да се потърси причината, която прогони и разрушилъ топлото гнѣздо на тѣзи изоставени и нещастни българи. Но тя не трѣбва да се търси тамъ, гдето погрѣшно мнозина я търсятъ. Нейното начало е въ паразитията и външното влияние, които раздрусаха и объркаха изъ основи живота на селянина.

И за повърхностния наблюдателъ е ясно, че най-голѣмитѣ виновници за това, безспорно, бѣха марксизмътъ съ своето рушително учение и миражитѣ на неговия девизъ за свобода, братство и равенство, а отъ друга страна — социалниятъ демократизмъ, чийто предни редици заема декласираната дружбащина на Стамболийски. По произходъ той бѣ отъ сѣщната селска срѣда и безъ много трудъ, съ обещания, залъгвания и демагогия повлѣче следъ себе си цѣлото селячество и последното, докато разбере истината, бѣ омамолено и превърнато въ оръжие, чийто изстрели унищожаваша собственитъ му интереси. Въ сжщностъ и религиозното му чувство бѣ пасивно, въ резултатъ на което се подготви плодната почва на марксизма. И последниятъ не се забави и земята ни се залѣ отъ това лъжеучение, което доунищожи и разбърка последнитѣ заложби на сѣлото ни село.

Това смутно време, нанасяйки първия ударъ на националното ни единство, надвеси Българщината надъ стрѣйната пропастъ на нова национална катастрофа. Народътъ звѣрски водѣше вътрешни политически борби. Възползувани отъ това, у насъ проникнаха отъ всички страни и се настаниха здраво въ сърцето на България инородци, които за свои небългарски цели не престанаха да подстрекаватъ и раздухватъ страшнитѣ борби.

Нашиятъ вѣченъ двигателъ, трудътъ, премина подъ пълното влияние на тѣзи неканени гости. Индустрия, търговия, вносъ, износъ и други важни артерии отъ икономическия животъ бѣха завладѣни отъ небългари. Бюджетътъ на селянина бѣ и преди това дефицитенъ, въпрѣки сѣрвчовѣшкитѣ му усилия да срещне двата края. Сега златнитѣ му плодове се ограбиха и отъ новитѣ потисници, които разбъркаха съзнанието му и го обезвѣриха окончателно.

Крайно непопуляренъ е напливътъ на подрастващата селска и градска младежъ, чийто

погледи се спиратъ върху държавната трапеза като единственъ спасителенъ пъкъ. Последната стана единствената спасителна стрѣха и само тя може днесъ да отреди на гражданина сносенъ животъ.

Търговията и земедѣлието все повече и повече се отдалечаватъ и минаватъ подъ чужди ръце. Първата стана лична практика, а второто премина подъ диктовката и влиянието на първата. Пѣтищата на асѣки нашъ начинающъ търговецъ сж разрушени, пропастигѣ предъ него непреодолими и главоломни. Единъ е само резултатътъ: пълно унищожение и опроставање на оня, който рискува да трѣгне по този пътъ.

Безъ да си даватъ сметка, мнозина странични наблюдатели неоснователно обезкачествяватъ българския търговецъ. Най-различни сж хулитѣ по адресъ на националната търговия: неспособни, лениви, голѣми сѣлпѣчници, търсѣли лека работа и стоции присадени и досадни изрази, които се втѣпляватъ на мнозина и се разколебава безхарактерниятъ и слабодушенъ гражданинъ.

Дружбащината и марксизмътъ нанесоха страшния и сѣдбонесенъ ударъ на нашето село. Но, макаръ че мнозина отъ интеллигенцията ни разбраха това, не си дадоха трудъ да търсятъ нови пѣтища за спасението на нацията ни. Демократията и следъ свѣтовната война остана господстваща форма на управление, по която се повлѣкоха като слѣпѣци малки и голѣми народи. Предимно победнитѣ и зле поставени финансово се надпреварваха да покажатъ своята голѣма демократичностъ.

Вратитѣ на държавата ни се отвориха широко и България се превърна въ интернационаленъ приютъ, подъ чийто покривъ намѣриха подслонъ всички професионални мошеници и авантюристи. На тѣзи неканени гости не само че се даде подслонъ, но народътъ ни, пакъ въ името на човѣщината, бѣ длъженъ да ги уважава и дава пълно съдействие. Отритнатиятъ и изоставенъ български гражданинъ изкуствено трѣбваше да показва своята демократичностъ, съ която да заслужава „довѣрие“. Страната ни, а най-вече столицата, се превърна и остана до днесъ гнѣздо на безчестия, грабежи и развратъ, а отъ друга страна, повлѣчена, утайката на нацията трѣгна по своя пъкъ и въ скоро време успѣ далечъ да надмине своитѣ учители.

Афери, фалшификации и изнудвания бѣха крайнитѣ плодове на демократията. Всичко това, чуждо на Българщината, деморализира нашия търговецъ, а тази демократия доведе застой. Възползуванъ отъ последния, поразенъ етъ инородецъ съ единъ силенъ темпъ го изпревари. И ако нѣкой иска да упрѣкне и обезкачестви българина търговецъ, може само да го упрѣкне въ това, че не е станалъ

мошеникъ и родоотстъпникъ. Неговиятъ моралъ остана високъ и непожатъ. Той жертвува себе си и търговията предъ честта си, за да дочака по-добро време и си повърне своето, отнетото му.

Кой водѣше апрочѣмъ нашата търговия презъ времето на турското ни робство? Не бѣха ли българитѣ най-славнитѣ търговци на Османската империя? Не преминава ли тѣ съ своитѣ кевани предѣлитѣ на цѣла България, Мала-Азия и всички съседни страни? Не сложиха ли пакъ тѣ първи основнитѣ на индустрията у насъ? Да, сами тѣ направиха всичко, защото съзнанието имъ не бѣше объркано съ интернационализмъ и заблуда. Ако е билъ недостоенъ родътъ ни, трѣбваше всички тѣзи да умратъ отъ гладъ, когато цѣлата администрация и всички чиновнически служби се намираха въ ръцетѣ на османлитѣ. Не върваме, че ние не сме продължение на тѣхната плътъ и кръвъ? И защо ли пъкъ еврейтѣ сж станали по-достойни отъ насъ?

Народостиятъ принципъ, свежъ и благонадежденъ, призовава здравия разумъ, непобедимия български духъ къмъ възходъ на националния трудъ, къмъ национална индустрия и търговия. Качеството на единъ народъ не се оценява по многобройността на държавнитѣ служби, които заема интеллигенцията, а по възхода и напредѣка на индустрията и търговията, по рационалното използване на подземнитѣ и надземни богатства. Когато икономическиятъ животъ се освободи отъ спекулативната ржка на инородца и се повѣри на твърдата и желѣзна българска ржка, нѣма да има претоварване на държавния апаратъ и службогонство. Цѣлта на инородца не може да бжде друга, освенъ спекулативна. Той нѣма дългъ къмъ държавата и не пази моралъ спрямо нацията. Сжцията руши, а не създава.

Крайно време е вече да прогонимъ всички прелетни и пойни птички, които съ години вече пѣятъ на разни интернационални, марксистически, републикански и общочовѣшки езици. Народътъ ни е проглушенъ и не иска вече да ги слуша. Новото време носи не опойни пѣсни, а бойния тръбенъ зовъ на Крума, Симеона и всички храбри вождове на България. Пробуждатъ ни духоветѣ на всички, които паднаха презъ бурнитѣ епохи на Възраждането. Зове ни сѣлпѣчниятъ идеалъ на непобедитѣ юнаци, които загинаха по бранитѣ полета въ последнитѣ войни. Всички тѣ измрѣха за изграждането на социално справедлива и национално мощна България. А гдето земята се бросва съ борческа кръвъ, тамъ всѣкога никне истинската свобода.

Иванъ Дочевъ
(Рилски монахиръ).

Раса, наука, България и Методий Поповъ

През есента на 1938 год. проф. М. Поповъ издаде по известни съображения една книга озаглавена „Наследственост, раса и народъ, расова принадлежност на българитѣ — четири лекции“. Книгата обхваща 148 стр. и е тъй стъкмена съ илюстрации, учени думи и пр., че прави впечатление на неосведомения читател. Нейното издаване, обаче, дава най-сетне възможност да се анализира „черно на бѣло“ научната страна на многобройнитѣ сказки, лекции и пр., които проф. М. Поповъ изнася изъ всички краища на България при най-разнообразни случаи.

Въпросната книга съдържа фактически грѣшки, неправилно употребени изрази и термини, схващания, които противоречат на основни положения въ съвременната наука за наследствеността, а освенъ това, и безосновни изводи.

Нека най-напредъ изредимъ и изтъкнемъ нѣкои отъ основнитѣ фактически грѣшки.

1. Не е вѣрно твърдението на М. П., че „въ всички случаи, безъ изключение, новозародениятъ организъмъ прилича съ малки и незначителни отклонения на организма родителъ или пъкъ въ случаитѣ на раздѣлнополово размножаване притежава качества и отъ двамата родители“ (стр. 3). Менделизмътъ ни учи, че има твърде много „изключения“, при които новозародениятъ организъмъ може да не прилича нито на единия, нито на другия, а да бѣде нѣщо съвършено ново или да се отклонява многозначително отъ родителския типъ.

2. На стр. 13 М. П. пише: „Въ всѣка наша клетка сж представени двойни наследствено-факторни гарнитури, въздействието на всѣка отъ които би могло да потикне и опредѣли развитието на единъ цѣлостенъ организъмъ“. Съвременната наука, обаче, е тъкмо на обратното становище, а именно, че всѣка една хаплоидна хромозомна гарнитура по отдѣлно нито може да опредѣли, а още по-малко „да потикне“ развитието и да доведе до образуването на единъ „цѣлостенъ“ организъмъ. За това сж необходими винаги две хаплоидни гарнитури, една отъ майката и една отъ бащата, които съединени въ оплоденото яйце единствено могатъ да потикнатъ и опредѣлятъ развитието на бждащия организъмъ. Отъ това правило има по-скоро само отдѣлни изключения, какъвто е случаятъ съ така нареченитѣ хаплоидни индивиди, които, обаче, почти въ всички случаи сж стерилни.

3. На стр. 24, като дава единъ примѣръ за обикновено дихибридно менделистично раз-

падане, при което въ F_2 генерация се получаватъ и комбинации различни отъ родителитѣ, М. П. казва: „Това е едно отъ голѣмо значение констатиране — то ни говори категорично и необходимо, че твърденията за чиста раса на нѣкои народи сж несерioзни и научно неподдржими“. Примѣрътъ, обаче, е съвсемъ неподходящъ за случая, защото, ако необходимитѣ родителски форми бѣха отъ една и съща раса, то същия примѣръ би могло да се каже тъкмо обратното, т. е. възможността за съществуването на чиста раса. Освенъ това, тукъ, както и на много други мѣста въ книгата си, М. П. прави една грѣшка (може би, умишлено!), като смѣсва чисто практическото понятие за „чиста раса“ съ понятието за „чиста линия“, като напр. на стр. 28 и др.

4. Не е напълно вѣрно твърдението на М. П., че „когато се кръстосватъ раси, които се схождатъ и се понасятъ помежду си, бастардното поколѣние показва едно засилване на жизненитѣ функции“ (стр. 27). Защото еднакво добре е известно, че хетерозно развитие може да се наблюдава и то много често при кръстосването на генетически твърде отдалечени форми, а не само на такива, които се схождатъ помежду си“.

5. На стр. 29 М. П. пише: „... отъ обстоятелството каква частъ отъ башината или майчината хромозомна гарнитура ще вземе участие при развитието и опредѣлянето на бждащия организъмъ ще зависи и неговата по-голяма или по-малка прилика съ родителитѣ“. Въ случая твърдението на автора, че „частъ“ отъ башината или майчината хромозомна гарнитура взема участие при развитието на бждащия организъмъ е основно невѣрно (погрѣшно), тъй като при формирането на организма при нормални условия участвуватъ винаги не „части“, а пълнитѣ хромозомни гарнитури на майката и бащата. Що се отнася до сходството между поколѣнието и родителитѣ, то зависи не отъ „частитѣ“ отъ хромозомната гарнитура, а отъ броя на доминаннитѣ фактори внесени отъ единия, респ. отъ другия родител, нѣщо, което не е било, изглежда, ясно на М. П.

6. На стр. 34 М. П. пише: „но оставаше неизясненъ въпросътъ за влиянието на химическитѣ въздействия върху измѣнението на органическитѣ форми“... и по-нататкъ: „Изучванията, които бѣха направени въ Биологическия институтъ

отъ менъ и асистентката ми Ар. Димитрова, донесоха сигурни доказателства за мутационни промѣни предизвикани отъ химически въздействия". Съ това М. П. иска да каже, че за пръвъ пътъ той и неговата асистентка сж открили влиянието на химическитѣ вещества като агенти предизвикващи мутиране, което негово твърдение не отговаря на истината. Въ случая има редица данни, които недвусмислено изтъкватъ значението на химическитѣ въздействия за мутирането, които изучавания не сж били известни на М. П. или пъкъ е счелъ за по-удобно да ги премълчи.

Така напримѣръ, твърде отдавна, освенъ голѣмия брой описани случаи за появяването на мутации подъ влияние на рентгеновитѣ, радиевитѣ и ултравиолетовитѣ лъчи, сж правени опити за изкуственото получаване на мутации подъ влиянието на разни химически агенти (Mac. Dugal 1907, Wolf 1909, Schiemann 1912, Devitz 1913). Има сжщо така голѣмъ брой изучавания върху влиянието на наркотичнитѣ вещества: етеръ, хлоралхидратъ, хлороформъ и др., при които сж били получени редица измѣнения въ третираниѣ обекти. Най-после, още въ 1930 и 1932 г. Baug и Stube сж успѣли да получатъ факториални мутации при *Anthiridium majus* чрезъ въздействие съ различни химикали — хлоралхидратъ, атилалкохолъ, желѣзно-амониеви съединения и др. Презъ 1932 г. Сахаровъ е получилъ редица мутации, при *Drosophila melanogaster*, като е третиралъ яйцата на това насекомо съ 10% разтворъ на йодъ въ калиевъ йодидъ. Посоченитѣ данни показватъ, че М. П. съвсемъ неправилно си приписва приоритета за този видъ изучавания.

7. Съвсемъ погрѣшно е и твърдението на М. П., че изкуственото получаване на мутации може да служи като потвърждение на схващанията на Ламаркъ за влиянието на околната срѣда върху измѣнчивостта на организмитѣ. Ако М. П. знаеше добре, че Ламаркъ на времето е подържалъ сществуването на процеси днесъ известни като „соматична“ и „паралелна индукция“, които сж отречени напълно отъ съвременната наука, той никога не би твърдилъ, че експерименталното получаване на мутации потвърждава крайнитѣ схващания на Ламаркъ за онаследяване на придобититѣ характери въ най-широкия смисълъ на тази дума.

8. На стр. 24 М. П. пише: „твърденията за чиста раса на нѣкои народи сж несериозни и научно неподдржими“ (какъ могатъ народи да твърдятъ?) или пъкъ „чисти раси въ биологическа смисълъ при човѣка не сществуваатъ“ (стр. 28.), а отъ друга страна, на стр. 47 казва, че „истински

чисти раси въ биологически наследственъ смисълъ на думата при човѣка преставатъ скоро да сществуваатъ“. Отъ последния цитатъ се вижда, че самъ той приема сществуването на такива чисти раси, като по този начинъ си противоречи, особено що се касае до твърдението му, че сществуването на чисти раси е „научно неподдржимо“ (стр. 24). Въ връзка съ това трѣбва да отбележимъ, че и на много други мѣста М. П. се показва твърде непоследователенъ. Така, на стр. 48 той пише: „Всѣка човѣшка раса, макаръ да представлява тя самата вече смѣсница, все пакъ при дадени условия на размножителна изолация... може да запази единъ ясно обособенъ типъ съ изпъкващи нѣкои особено често повтарящи се белези“. Въ противоречие съ застъпването отъ него становище за липсата на чисти раси е и твърдението му, че „всѣки народъ има известна опредѣлена физиономия и това се дължи на по-голѣмото участие на нѣкои отъ споменатитѣ раси въ образуването на неговото народностно тѣло“. Отъ тукъ и научно напълно оправдани сж опититѣ въ днешно време да се достигне една относителна расова чистота и изравненостъ чрезъ регулиране расовия съставъ на единъ народъ въ опредѣлени граници. Що се отнася до методитѣ, които могатъ да бждатъ прилагани за постигане на една подобна целъ, то тѣ съвсемъ не се изчерпватъ съ регулиране на браковетѣ въ опредѣлени граници, както мисли М. П. (стр. 26). Наблюденията презъ последнитѣ години показватъ, че въ държавитѣ, където се провежда една подобна расова политика, се използватъ методи и срѣдства много по-радикални и по-удобни за прилагане, когато се цели да бжде уеднаквенъ или пъкъ пречистенъ отъ известни елементи расовиятъ съставъ на единъ народъ.

9. Особено погрѣшно и лишено отъ всѣкаква сериозна аргументация е твърдението на М. П., че „едно количествено засилване на северната или на коя да е друга раса е задача неизпълнима и наследствено-научно, генетически при човѣка почти невъзможна“. Ако М. П. бѣ убеденъ въ това, то той не би трѣбвало преди всичко да поставя „почти“, защото то разколебава твърде много, още повече понеже се касае до едно основно положение застъпено отъ него. Впрочемъ несъстоятелността на това негово твърдение се потвърждава и въ самата практика. Методитѣ на инцухта близкото родствено размножаване прилагани широко въ животновѣдството и растениевъдството и полученитѣ при тѣхъ резул-

тати опровергават напълно твърдението на М. П., че и отъ „научно“ гледище регулирането на расозия съставъ е невъзможно.

10. Съвсемъ неоправдана отъ научно и практическо гледище е констатацията на М. П., споредъ която, „тамъ, където отдълнитъ раси сж се запазили въ сравнително чисто състояние, тамъ имаме културно затишие“ (стр. 81). Въобще на много мѣста въ книгата (стр. 78, 79, 80 и др.) всички положителни качества на народитъ се отдаватъ на расовитъ смѣшения и на кръстосването между различнитъ раси, което е едно не само едностранчиво, но и научно необосновано разбиране. Съвършено погрѣшно е схващането, което прокарва М. П. навсѣкжде въ книгата си, че расовото смѣшение винаги довежда до повишаване на жизнестойката и психична дейност и обратното, че расовото развѣждане води къмъ дегенерация. Споредъ общоприетитъ днесъ разбирания въ науката за наследствеността, резултатътъ отъ родственото размножаване може да бжде много различенъ, въ зависимост отъ наследственото съдържание на изходнитъ или на първоначалнитъ родителски форми, нѣщо, което или не е било известно на М. П., или пъкъ умишлено го е пренебрегналъ.

11. Най-после, въ популяризаторскитъ си увлѣчения М. П. е отишълъ до тамъ, че употребява изрази и термини съвсемъ неправилни, или пъкъ неподходящи за случая. Така напр., той говори за „раздѣлнополово размножаване“ (стр. 3), „експлозивни промѣни“ (стр. 32), „наследствени гени“ (стр. 36), говори за „преоткриване на изучвания“, вмѣсто за преоткриване на закони, споменава за „морфологически установявания“ (?), „духовно сублимирана умственост“ (стр. 139) и др. подобни изрѣзи съ твърде неопредѣлено съдържание.

Нека сега, следъ като установихме съ достатъчно примѣри „научния“ характеръ на въпросната книга, се върнемъ отново и я прегледаме лекция по лекция.

Въ първата лекция М. Поповъ разглежда учението за наследствеността, като застава изцѣло на базата на съвременната генетика, на базата на менделевско-моргановската наследственост и въ една популярна форма излага най-сжщественото отъ това учение. Но той не подвежда всички явления изъ областта на наследствеността подъ знака на менделевско-моргановската наследственост. На стр. 27 въ нѣколко реда той съобщава за явлението луксуриране (хетерозисъ) по единъ начинъ, въ който не прозира схващането на съвременния генетикъ: ... „когато се кръстосватъ раси, които се схождатъ и се понасятъ помежду си, бастардното поколение показва едно засилване на жизненитъ функ-

ции, което се изразява въ по-силенъ растежъ, въ по-голѣма плодовитостъ, по-голѣма противоустойчивостъ и др.“

„Присъединяването на два различни хемизма при оплождането, като че ли повдига силата на биохимичнитъ процеси и кислородната обмѣна“.

„И това засилване се повишава, когато кръстосвацитъ се раси показватъ една по-голѣма, но още взаимотърпима биохимическа разлика помежду си“ (к.н.).

Явлението луксуриране е известно отъ давна. То е намѣрило дори стопанско използване. Изразява се въ това, което посочва М. Поповъ: „по-силенъ растежъ, по-голѣма плодовитостъ, по-голѣма противоустойчивостъ и др.“. Но възприетото отъ М. Поповъ обяснение за това явление не надхвърля границитъ на една необоснована хипотеза. Споредъ това обяснение, луксуриране трѣбва да има винаги, когато се кръстосватъ раси, които показватъ една по-голѣма, но още взаимотърпима биохимическа разлика помежду си — нѣщо, което не съответствува на фактитъ. Луксуриране е наблюдавано (и то най-добре изразено) при кръстосване на получени чрезъ самоопрашване въ нѣколко генерации чисти линии при царевицата; луксуриране е наблюдавано при кръстосването на нѣкои говедски раси за месо, на нѣкои свински раси, на нѣкои овчи раси; но луксуриране е наблюдавано и при кръстосването на нѣкои видове. Сжщевременно луксуриране не е наблюдавано при кръстосването на много чисти линии и на много раси отъ отдѣлнитъ видове, а така сжщо и при кръстосването на много видове. Това е достатъчно, за да покаже, че причинитъ за луксурирането трѣбва да се търсятъ не въ „една по-голѣма, но още взаимотърпима биохимическа разлика“ между раситъ, а другаде, тамъ, където застаналиятъ на базата на менделевско-моргановската наследственостъ генетикъ е наклоненъ да ги търси: въ комбинирането на доминантни гени, обуславящи качествата, които изразяватъ луксурирането или въ привеждане въ хетероциготно състояние рецесивни гени, които тормозятъ растовитостта, плодовитостта, противоустойчивостта и пр. Отъ това гледище лесно може да се обясни защо въ едни случаи при кръстосване на две раси се получаватъ благоприятни резултати (луксуриране), а въ други случаи отрицателни резултати (приплодитъ полоши отъ изходнитъ раси), но въ повечето случаи не се наблюдава нито едното, нито другото (т. е. кръстосването не е повлияло на жизнеността на приплодитъ).

При това, трѣбва да се подчертае и то дедало, че луксурирането се проявява най-ярко въ първата

генерация и, че въ следващитѣ генерации то постепенно отслабва и най-после изчезва свършено. Луксурирането не се проявява следъ две-три и повече генерации, защото следъ смѣшението на раситѣ настѣпвало „ферментирание“, кипене и въ резултатъ на това ферментирание се появявало луксурирането, както изтъква М. Поповъ.

Подигнатиятъ въпросъ за луксурирането е съществена, защото той е прокаранъ като червена нишка презъ цѣлото изложение. Културитѣ, древна и настоящи, споредъ М. Поповъ, намиратъ своето биологическо обяснение въ луксурирането. Смѣшението на раси е създавало биологическата основа за духовенъ разцвѣтъ, за изникването на културата. Разцвѣтътъ на българската култура отъ времето на Бориса и Симеона се дължало на луксурирането вследствие на смѣшението между славяни, тракийци и прабългари; духовниятъ подемъ по времето на Асеновцитѣ се дължалъ сжщо така на расови смѣшения. Дори духовниятъ подемъ отъ епохата на Възраждането се дължалъ на луксуриране; този подемъ възникналъ по сръдногорието, защото тамъ станало най-интензивно смѣшение между северната и динарската раси.

Наистина, много странно е, че севернодинарското смѣшение преживѣва столѣтия, за да се прояви въ 18-ия вѣкъ. Какво е това луксуриране не само следъ столѣтия, но дори следъ хилядилѣтия? Фактътъ, че нашето възраждане дължи толкова много на сръдногорието се обяснява съ съчетанието на други причини отъ различно естество, повечето отъ които сж известни на образованитѣ ни хора.

При кръстосването на раси действително настѣпва едно обогатяване на генния съставъ на размножителната общностъ въ районитѣ на кръстосването, но това обогатяване става съ генитѣ, които се носятъ отъ дветѣ раси. Ако дветѣ раси носятъ различни гени, ценни въ различни отношения, между многото комбинации въ новата размножителна общностъ могатъ да се появятъ отдѣлни много ценни комбинации. Но не трѣбва да се забравя, че чрезъ кръстосването многообразието отъ комбинации (на наследствени заложи) нараства извънредно много, изравнеността страда, а освенъ това възможно е едната раса да е съ посредствени наследствени заложи, вследствие на което обогатяването и разнообразяването на генния съставъ да стане съ малоценни гени, следователно, да настѣпи едно понижение на общото ниво на наследственитѣ заложи въ размножителната общностъ. Кръстосването при съот-

ветенъ подборъ на раситѣ и свършено строго и целеустремителенъ изкуственъ подборъ може да даде добри резултати; въ скотовѣдството и растениевъдството този методъ се прилага за създаване на нови раси, нови форми. Но при човѣка изкуственъ подборъ!? Безсистемното кръстосване въ скотовѣдството дава лоши резултати, а при човѣкътъ давало възходъ!

Когато се застава на базата на менделевско-моргановската наследственостъ, трѣбва да се приеме, че високо надаренитѣ индивиди въ едно или друго отношение, следователно, и духовнитѣ водачи на народитѣ и човѣчеството сж носители на много благоприятенъ гененъ съставъ за качеството, съ което тѣзи индивиди изпъкватъ. Въроятностъ за появата на такива индивиди съществува, ако въ размножителната общностъ съществуватъ, макаръ и разпрѣснато, генитѣ, които обуславятъ съответното качество, или ако чрезъ мутации се натрупатъ постепенно въ нея съответнитѣ гени. Натрупване на благоприятни гени, а не „ферментационни“ процеси, резултатъ на расови смѣшения е необходимо, за да се появятъ високо надаренитѣ индивиди. Това натрупване на благоприятни гени може да стане чрезъ селекция, но може да настѣпи и случайно.

Човѣшкитѣ общества представляватъ популации отъ твърде разнообразни генотипи и само по сръдния си гененъ съставъ тѣ се отличаватъ едно отъ друго. Въ сръдъ едно общество, т. е. въ сръдъ размножителната общностъ става постоянно комбиниране и рекомбиниране на наследствени маси, вследствие на което формата и широчината на варирането не се измѣнятъ; иъщо повече, широчината на варирането се повишава, защото се появяватъ мутационно нови гени. Поради това, „мелелирането“ въ размножителната общностъ е изключено.

Въ втората лекция е изложено учението за човѣшкитѣ раси и расовитѣ съотношения въ европейскитѣ народи. Обяснението за появата на първитѣ човѣшки раси чрезъ мутационния процесъ и естествения отборъ е напълно въ духа на съвременната генетика. Изложението за расовитѣ съотношения въ европейскитѣ народи е направено по Deniker, E. Fischer и др. За основа сж взети 5-тѣ европидни раси. Изтъква се, че отдѣлнитѣ народи сж образувани отъ различнитѣ раси смѣсени въ различни съотношения.

Различието между отделните народи се дължало само на различното процентно съотношение на петте европидни раси съставляващи тия народи. Тукъ трѣбва да се направи една голѣма поправка: Мутационниятъ процесъ не спира съ обособяването на расата; той протича и вътре въ расата; този мутационенъ процесъ е безспиренъ. Обособената въ единъ народъ размножителна общностъ, ако и да е съставена въ основата си отъ 2 или повече раси, не запазва само генния съставъ на раситѣ, отъ които тя е образувана. Първо, чрезъ размножението вътре въ общността двата (или повечето) генни състава се смѣсватъ постепенно въ една обща популация. Второ, чрезъ мутационния процесъ генниятъ съставъ въ общността постоянно се обособява. Може две общности да сж били съставени въ далечното минало отъ две раси въ съвършено еднакво съотношение, но поставени при различни условия на животъ, съ течение на времето да се обособятъ въ две общности съ много различенъ гененъ съставъ. Тѣзи две общности ще бждатъ, следователно, съ твърде различни качества. И колкото въ подалечни времена се е обособила и изолирала (географически, езиково, вѣрски и пр.) общността, толкова по-изравнена ще е тя, толкова по-заличени ще сж съставляващите я раси, толкова по-ясно ще бжде изразена нейната специфична биологическа основа.

Успоредно съ това изяснение трѣбва да се даде изяснение и на понятието раса. Биолозитѣ разбиратъ подъ понятието раса група отъ хомоциготни, въ нѣкое отношение поне, индивиди. Антрополозитѣ и зоолозитѣ търсятъ „зоологически“ белези (главно въ строежа на костната система) за разграничаване на раситѣ. Скотовѣдцитѣ разбиратъ пъкъ подъ раса група отъ животни, които по съвкупността на своитѣ качества общо взето, се различаватъ отъ другитѣ индивиди на сжщия видъ. Това различие въ съдържанието на понятието раса е било причина за не малко спорове. Ако се приеме, че расата се състои само отъ хомоциготни индивиди, не може и въпросъ да става за „чисти раси“ при човѣка. Ако отъ групата животни се изисква да бждатъ хомоциготни и съ еднакви наследствени заложби по отношение на всички качества, то такава група отъ индивиди не може да се намѣри.

Самиятъ мутационенъ процесъ, независимо отъ комбинационния такъвъ, изключва възможността да се създадатъ такива „чисти раси“. Но хомоциготностъ само по отношение на едно качество за група отъ животни е възможна само за просто наследствено обусловени морфологически качества. Мутационниятъ процесъ изключва трайността на такива „чисти раси“. Така че въ края на краищата при раздѣлнополовитѣ организми расата е популация — сборъ отъ различни, но сходни генотипи. Отъ тукъ и безпредметността на спора за „чисти“ и „нечисти“ раси. Ето защо истински ученитъ хора говорятъ за „изравненостъ“, за „расовия обликъ“, а популяризатори съ други цели се въртятъ все около „чисти раси“.

М. П. твърди, че европейската култура се дължала на луксурирането вследствие смѣшението на европиднитѣ раси. Защо това странно луксуриране се проявява толкова късно? Впрочемъ въпросътъ за луксурирането бѣ вече разглежданъ.

Въ третата лекция се разглежда расовата принадлежностъ на българитѣ. Въпросътъ е разглежданъ исторически, а следъ това се привждатъ и антропологически данни за потвърждение на заключенията отъ историческото разглеждане. Изтъква се, че българскиятъ народъ е смѣшение на 5-тѣ европидни раси. Изложението остава съ впечатлението, че най-добре застъпена е северната раса (чрезъ тракийцитѣ и славянитѣ), после източнобалтийската и медитеранската, а следъ това и другитѣ. Наблюдавали се и следи отъ монголиднитѣ раси донесени съ прабългаритѣ. Тѣзи заключения не могатъ да намѣрятъ нѣколко потвърждение въ приведенния антропологически материалъ, именно въ приведенния материалъ за формата на черепа и за пигментацията. Силното преобладаване на брахицефалния и хипербрахицефалния черепъ (въ коментаритѣ М. Поповъ силно наблѣга на наличността на доликоцефални черепи и остава впечатление, че тѣ преобладаватъ, а тѣ сж само $9^5 - 13^7/1$) съвсемъ не говори едно за силно застъпване на северната и медитеранската раси, които сж дългоглави. Преобладаванетоъ пъкъ на тъмната пигментация не говори за широкото застъпване на северната и източно-балтийската раси.

Трѣбва да се подчертае неосходимостта отъ приложението на вариационно-статистическия методъ при подобенъ родъ изследвания, тъй като тукъ имаме работа съ популация, която варира по отношение на отделнитѣ си качества въ различна степенъ. Чрезъ построяването на вариационнитѣ редове за

отдълнитѣ качества и чрезъ изчисление характернитѣ елементи на тия редове може да се добие вѣренъ погледъ върху сжщността на дадено качество и само тогава могатъ да се направятъ вѣрни изводи при сравняването на това качествено при две групи отъ индивиди. Чрезъ подреждането на материалъ въ вариационни редове може да се установи преди всичко, дали той е достатъченъ или не, което е много сжществено. Недостатъчнитѣ материалъ може да доведе до голѣми заблуждения, особено когато не е обработенъ биометрически. Отъ изследванията на д-ръ П. Ганевъ, който безспорно разполага съ най-висококачественъ антропологически материалъ, се вижда, че формата на черепа (а сжщо и формата на лицето) варира въ опредѣлени граници, като вжтре въ тия граници варирането образува неправиленъ редъ. Това е вече указание, че това качество е полимѣрно наследствено обусловено и, че върху него влияятъ и условията на живота. Ако се кръстосатъ две раси, които се различаватъ по това качество, т. е. ако едната е доликоцефална, а другата е брахицефална, ако дветѣ раси сж застжпени въ еднакво количествено съотношение и ако най-после върху тия форми не действуватъ нѣкакви селективни причини, то следъ редица генерации се установява една популация, която въ своята вариационна ширина обхваща и дветѣ изходни раси.

Ако едната раса преобладава, то вариационната крива се наклонява къмъ нея, а ако действуватъ и селективни причини, вариационниятъ редъ се измѣства въ опредѣлената отъ селекцията посока.

При предположението, че въ основата на българския народъ лежатъ тритѣ раси, а именно: северна, медитеранска и източно-балтийска, то формата на черепа у българитѣ съ преобладаващъ брахицефаленъ характеръ може да се обясни или съ силното преобладаване на източно-балтийската раса, или пъкъ съ силно проявени селективни причини, които сж елиминирали постепенно доликоцефалията. Доказателства, обаче, липсватъ и за дветѣ предположения и затова твърдението на М. П. за тритѣ раси е недостатъчно обосновано. Сжщото може да се каже и за пигментацията, съ тази разлика, че тя трѣбва да дойде отъ медитеранската раса.

Въ четвъртата лекция се сочатъ биологическитѣ причини за упадъка на културитѣ и културнитѣ народи. Тукъ вече се изтъква, че кръстосването съ малоценни народи и раси може да причини упадъкъ; сочатъ се дори и примѣри за настжпването на такъвъ упадъкъ: елинската култура и римската култура. Но, за да не изпадне въ противоречие съ луксурирането, М. П. изтъква, че следъ „брожението“, което настжпва следъ смѣ-

шение, настжпва новиятъ подеъмъ на духовно творчество: на мѣстото на старата елинска култура изниква византийската; на мѣстото на римската изпъква ренесансътъ. Отъ гледището на съвременната генетика тия „брожения“ сж необясними. Какво е изобщо това „брожение“?

Публикацията остава впечатление, че сж необходими „смѣшенята“, за да се подържа културата, нѣщо, което отъ гледището на генетиката е повече вредно, отколкото полезно.

Освенъ това, между стр. 113 и 121 на книгата сж помѣстени ликоветѣ на следнитѣ именити българи окачествени расово отъ проф. М. Поповъ и то по следния начинъ: 1. Иванъ Вазовъ — динарска и северна раса, 2. Петко Рачевъ Славейковъ — източно европидна (изт. балтийска) раса, 3. Константинъ Миладиновъ — медитеранска раса съ ориенталско расово смѣшение, 4. Христо Ботевъ — северна раса съ динарско смѣшение, 5. Димчо Дебеляновъ — източно европидна (изт. балтийска) раса съ алпийско расово смѣшение. 6. Константинъ Фотиновъ — северна раса съ динарско смѣшение, 7. Пейо К. Яворовъ — медитеранска раса съ предно азиатско расово смѣшение, 8. Алеко Константиновъ — северна раса съ алпийско расово смѣшение, 9. Любенъ Каравеловъ — динарска раса съ медитеранско расово смѣшение, 10. Г. С. Раковски — динарска раса, 11. Ст. Михайловски — медитеранска раса съ северно расово смѣшение, 12. Петко Ю. Тодоровъ — динарска раса, 13. Василь Левски — северна раса съ източно европидно смѣшение, 14. Панайотъ Воловъ — северна раса съ динарско смѣшение, 15. Хаджи Димитъръ — динарска раса съ северно расово смѣшение, 16. Тодоръ Лулчевъ Каблешковъ — динарска раса съ северно расово (и изт. балт.?) смѣшение, 17. Дамянъ Груевъ — северна раса, 18. Добри П. Войниковъ — източно европидна (изт. балтийска) раса съ ясно монголидно (туранско) смѣшение, 19. Василий Е. Априловъ — смѣшение на северна и ориенталска раса, 20. Константинъ Величковъ — предимно медитеранска раса.

Какъ е успѣлъ проф. М. Поповъ да установи расовата принадлежностъ на толкова именити покойници, кои методи е приложилъ, каква целъ е ималъ при това и какво значи изобщо твърдението за тази руска салата отъ расова бъркотия на българщината, сж въпроси, чийто отговоръ предоставяме на читателя.

Ето ви „научността“ и научната обоснованостъ на проф. М. Поповата книга. Изложениетъ анализъ дава богата възможностъ за по-нататъшни заключения и предположения. Тя буди много въпроси. Напр., защо е писана

Чехия

Чехия загуби свободата си. Фактът е тжженъ. Защото свободата на една нация е най-висшето земно благо.

Защо Чехия загуби свободата си? Защото б' създадена и жив' като орждие срещу чуждата национална свобода, защото следваше противонравствения път на марксизма и юдейството, защото, като Ирландия, и тя се намира въ гърба на гол'мъ народъ, когото заплашва, и защото не притежаваше дарбата да се защитава и бие безусловно.

Поуката?

— 1. Вс'ки да строи и да жив'е върху нравствена основа. 2. Който не желае да умре безславно и да убие духа на потомството си, да брани съ мечъ и то безусловно, до последна капка кръвъ свободата си. 3. Панславизмът е в'търъ, лъжа и упойка за наивнит'. 4. Българит' да мислят най-напредъ за „утре“ и после за „други день“. За да не се изпадне въ положението на онзи философ-звездоброецъ, които, като з'палъ на горе и съзерцавалъ звездит', ладналъ въ единъ кладенецъ и се пребилъ. защото не гледалъ кжде ст'пва.

Фактът е тжженъ, поучителенъ, важнъ.

В.

тази книга? Защо авторът ѝ обсипва българското общество съ статии, сказки и лекции върху сжщия въпросъ? Защо марксистската публика ги толкова харесва? Защо еврейт' имъ се т'й искрено радватъ? Какво м'сто взематъ т'зи нев'рни твърдения вср'дъ сегашната политическа пропаганда? И т. н.

Но тази статия н'ма за задача да даде отговорит' на т'зи въпроси. Тя имаше ясна цел да покаже какъ изглежда въпросниятъ трудъ отъ истинско научно гледище. Може би, не вс'ки читателъ ще оцени днесъ тежестта на този наученъ разборъ. Той остава, обаче, прикаченъ за винаги къмъ „академическото“ досие на М. Поповъ и ще бжде важно доказателство, възъ основа на което бждащето ще произнесе своята присжда.

Генетикъ

— „Евреинътъ, който третира националната проблема сериозно, се движи днесъ въ следния парадоксъ: той тр'бва да се бори срещу национализма въ полза на общочов'шкото побратимяване... и сжщевременно той е деецъ въ еврейското национално движение. Той отхвърля, следователно, вс'ки национализъмъ, съ изключение на единъ единственъ — еврейския, който намира за оправданъ.“

Евреинътъ Максъ Бродъ въ „Борба за еврейството“, Виена — Берлинъ, 1920

Държавно-опасни деца

Който случайно е абонатъ на новосибирския вестникъ „Съветски Сибиръ“, въ последнит' дни е могълъ да следи единъ процесъ, който зас'нчва всичко, което би могло да се измисли срещу съветския режимъ.

Четири ГПУ-чиновници и единъ прокуроръ сж били осждени, защото държали дълги месеци безбройно много деца въ затвора, подъ предлогъ, че т'зи деца били образували „противодържавна троцкистско-фашистска терористична организация“. Изглежда гротескно, но вестникътъ пише черно на б'ло, че намирането у децата на две-три джебни ножчета се сторило достатъчно на сждебния следователъ отъ ГПУ, да състави обвинение срещу тия деца по прочутия чл. 58 за „антисъветски тероръ“. „Азъ познавахъ само единъ единственъ членъ отъ закона и то чл. 58, — призналъ подсждимиятъ сега следователъ, — и подъ него подвеждахъ всички прест'пления“. Този следователъ изнам'рилъ ц'ла организация, която ужъ сжществувала въ училищата на малкия сибирски градъ Ленинскъ Кузнецкъ и която, споредъ сведенията на ГПУ, имала сто и шестдесетъ деца за членове.

По този поводъ може да се научи — което се знае впрочемъ отдавна — какви сж методит' на ГПУ при следствието за изтр'гване на признания: заплахи и мъжки. Децата били торможени ц'ли осемъ месеца, докато склонили да „признаятъ“.

— Принадлежеше ли ти на контра-революционната фашистско-терористична организация? — пита единъ чекистъ при нощенъ разпитъ едно десетгодишно момче

То отговаря механично:

— Да, признавамъ се виновенъ, азъ принадлежахъ на контрареволуционната фашистско-терористична организация.

— Стоеше ли ти начело на групата?

— Да, признавамъ се виновенъ. Азъ стояхъ на чело на групата.

— Започна ли агитационната си дейность презъ 1935 г.?

— Да, признавамъ се виновенъ, азъ започнахъ агитационната си дейность презъ 1935 г. (Тогавъ детето е било само на 7 години, но това н'ма значение за „агитацията“. Въ следственит' протоколи възрастта на децата не личи).

Децата тр'бвало да подпишатъ показанията си и... обвинителниятъ материалъ билъ готовъ.

Децата били затворени въ общи килии съ бандити, политически прест'пници, безъ никакви легла. Когато по-късно т' били запитани, дали въобще знаятъ какви хора сж

Болшевизмът и религията

Една от най-характерните особености на руския народ бѣше и си остана (както изглежда) дълбоката религиозност. И тая религиозност не бѣ само въ външната обрядност на простия човѣкъ. Тя се отрази достатъчно силно и въ дълбоката мистична мисъл на голѣмитѣ руски умове.

Затова между препятствията, които комунизмът имаше да преодолява при нашествието си въ руската земя, комай на първо мѣсто срещу него застана тъкмо тая непреодолима сила. И не напразно срещу нея той опълчи кадритѣ на комсомола (комунистическата си младеж) и специалнитѣ легиони на своитѣ воинствующи безбожници.

Съ повика „религията е спиумъ за народа“ болшевизмът се отдаде на масови погроми надъ християнството и учрежденията му. Докато домоветѣ на мохамеданския Аллахъ и еврейския Иехова се дори покровителствуваха, домоветѣ на християнския Богъ (като че ли това не бѣше все сѣщия Богъ), ако не се сриваха до земята по „благоустройствени“ съображения, превърщаха се въ партийни клубове или противорелигиозни музеи. Въ похода си срещу тоя Богъ рицаритѣ на свободната съвест не пожалиха дори като архитектурни ценности най-сжпли творения на прочутото руско зодчество.

Въ сжщностъ тайно въ душата си болшевикитѣ не бѣха противъ мистиката на руския човѣкъ. Тѣ искаха само да свалятъ нимбитѣ отъ главитѣ на църковнитѣ светци, за да ги поставятъ като ореолъ около главитѣ на евангелиститѣ и апостолитѣ на марксизма. Болшевизмът изхвърли отъ църквитѣ мощитѣ не защото самъ не вѣрваше въ чудодѣйната имъ сила, а защото се надѣваше, че ще успѣе да насочи народнитѣ надежди за изцѣление отъ всички недъзи и страдания къмъ мощитѣ на своитѣ първоучители и проповѣдници.

Но, както въ много други надежди, той остана излѣганъ и тукъ. И първиятъ ударъ, който засега сърдцето на воинстващето безбожничество, бѣше отъ ржката на една немощна майка изправена предъ гроба съ молитва на уста — майката на Иосифъ Джугашвили, майката на другаря Сталинъ.

Усѣтила сѣнката на смъртта около себе си, старата жена непрекъснато се молѣла у

това троцкитѣ и бухаринитѣ, тѣ отговорили: „Разбира се, нали бѣхме заедно съ тѣхъ въ затвора“. За фашиститѣ, обаче, тѣзи деца дали съвършено друго описание (коего сж видѣли на филмъ): „Това сж хора съ бѣли шапки“.

И децата ли станаха вече опасни за болшевизма!

дома си. Настанена въ двореца на бившитѣ царски замѣстници въ Тифлисъ, тя усърдно посещавала оцѣлѣлата като по чудо църква край двореца. Не пропусчала църковна служба. Първа идвала и последна си отивала. Цѣлъ Каквазъ вече говорѣлъ за тия молитви, а гражданитѣ на Тифлисъ и околността нарочно идвали да видятъ майката на диктатора съ запалена предъ иконата свѣщъ търпеливо да се моли до край.

Това смутило твърде много комунистическитѣ кржгове и тѣ се опитали да я раздуматъ. Но...

— Близъкъ е краятъ ми! — упорито отвръщала старата жена. — Трѣбва да измоля отъ Бога прощение на грѣховетѣ си. Пъкъ, може би, ще прости Той и на сина ми...

Не посмѣлъ никой да докосне майката на Сталина, нито пъкъ да ѝ затвори вратитѣ на църквата, защото тя заявила: Затворятъ ли ѝ черквата, тя ще излѣзе да се моли на площада, подъ открито небе, публично.

Цѣла зима продължила глухата борба между старата жена и комунистическитѣ срѣди. За населението на Тифлисъ и околността това било опасна съблазън. Църковницитѣ надигали вече глава. Противницитѣ на комунизма ставали по-дрѣзки, а партийнитѣ срѣди и комсомолътъ скърцали съ жби. Най-последниятъ човѣкъ на Сталина въ Грузия, решилъ да пише и да иска отъ Кремль съветъ.

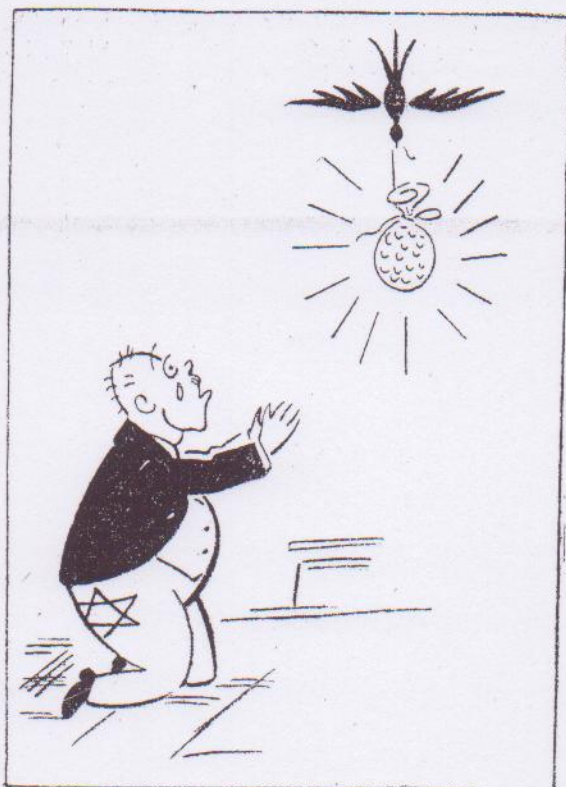
Какъ е посрещналъ това Сталинъ, не се знае. Скоро пристигнала, обаче, въ Тифлисъ заповѣдъ да отведатъ майката другаде, поне временно. И презъ февруарий тя заминала следъ дълги предумвания и увещания. Но и въ новото си мѣстожителство, въ Горка, родното мѣсто на диктатора, не престанала да посещава усърдно църквата, докато единъ день отново, по таинственъ начинъ се отзовавала въ Тифлисъ. Само че съ болни гърди вече. Заболѣла въ новото мѣстожителство, поради липса на лѣкарска помощ за... майката на новия самодържецъ на Нова Русия! Това вече било сериозенъ претекстъ да я „пренесатъ“ въ Москва на лѣчение. И пренесли я.

Тукъ тя преживѣла години като дълбоко вѣрваща християнка, макаръ че на смъртното ѝ легло не ѝ позволили да се изповѣда и причасти, макаръ че починала безъ църковно налжтствие и била погребана безъ религиозни церемонии. И умрѣ като християнка.

Така завърши тая зловеща борба между една майка, която съ живота си бранѣше своя Богъ отъ собствения си синъ, и единъ синъ, които искаше въ опустошената душа на родната си майка да настани своитѣ идоли.

Д. П.

Молитвата на широканеца

— Напредъ къмъ капиталистическия пред-
приятия!

Въ София, на бул. „Царь-Освободитель“ се
мждри следната фирма:

**„МОРИЦЪ ЯНКОВЪ
ГОЛДШАЙНЪ“**

Отъ кога татко Яко се е прекръстилъ на
Янко, не знаемъ. Знаемъ само че, които много
хитруватъ, влизатъ съ двата крака!

Еврейски самопризнания

— „Еврей“, които твърдятъ,
че сж английски патриоти и
сжщевременно добри еврей
не сж нищо друго, освенъ живи лъжи“.

Б. Фелсъ въ „The Juhws Chronicle“

Лондонъ, 8. 12. 1911 г.

— „Сега, обаче, всичката
хитрина и подлостъ нѣма вече
да ни помогнатъ и нищо не
ще ни спаси отъ провалата... Междуременно
свѣтътъ стана много по-уменъ и знае да по-
срешне всичкитѣ наши хитрини..“

Бенъ Хаимъ въ книгата „Юда,
събуди се“, Цюрихъ, 1938 г.

— „Голѣмата маса еврей стои навсѣкжде
духовно и нравствено настрана отъ своитѣ
домакини...“

Сжщиятъ авторъ

— „При общото затъпява-
не на еврейския народъ, анти
семитизмътъ и отбраната на
нееврейския свѣтъ срещу арогантността и
грандоманията на еврейтъ въ всичкитѣ си фор-
ми сж едва ли не една естествена, исторически
обусловена необходимостъ...“

Сжщиятъ авторъ.

е х и я —

История

безъ

думи

Печатница „ПРАВО“. София, ул. „Бачо Киро“ № 2. Телефонъ 2-00-78

Отговоренъ редакторъ: Стефанъ Поповъ, ул. „Евлоги Георгиевъ“ 33. София. Пощенска чекова
сметка 39-57, София. Годишенъ абонаментъ 60 лева. Ржкописи се приематъ само, когато сж напи-
сани на пишуща машина, на едната страница, съ нормални междуредия и бѣло поле.